

S Z E M P O N T O K
A Z I P A R Á G I D O K U M E N T Á C I Ó
M E G S Z E R V E Z É S É H E Z .

A Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója 4.-ik számában "A műszaki dokumentáció a termelékenység növelésének szolgálatában" c. cikk röviden érinti az iparági dokumentáció kérdését is. "Ma már világosan látható - írja -, hogy hazánkban a műszaki dokumentáció továbbfejlesztésének útja csakis az egészséges, koordinált munkamegosztás lehet. A kutatóintézetek és az ipar területén iparáganként ki kell választani azt a kutató intézetet vagy nagyüzemet, amely az iparág részére szükséges sajátos szakirodalom gyűjtését és feltárását végezheti."

Az Optikai Kutató Laboratorium könyvtárában már régebben foglalkoztunk az optikai és finommechanikai iparági dokumentáció kérdésével. Megállapítottuk akkor, hogy az optikai és finommechanikai ipar fejlesztéséhez jól felszerelt, szakszerűen működő műszaki könyvtárakra és központilag irányított dokumentációs szolgálat megszervezésére van szükség. Hangsúlyoztuk, hogy az iparági dokumentáció feladatai a következők:

- 1./ össze kell gyűjtenie egy iparág teljes szakirodalmát és
- 2./ ezt szakszerűen feldolgozva, minden kutatóhoz, tervezőhöz, technológushoz el kell juttatnia - a legmegfelelőbb formában - a feladatának megoldásához szükséges irodalmat.

Ha az iparági dokumentáció ezt a feladatát teljesíti, akkor nem csak elősegíti és szilárd alapokra helyezi a kutatási- tervezési- gyártási munkát, hanem jelentősen meg is rövidíti azzal, hogy az érdekelteket mentesíti a szakirodalom felkutatásának fáradtságos, hosszú időt igénylő /tehát költséges/ munkájától.

Ezeknek a szempontoknak figyelembevételével az optikai és finommechanikai iparági dokumentáció megszervezésére vonatkozóan készítettem egy tervezetet, amelynek az iparági szakirodalom összegyűjtését, könyvtári és dokumentációs feldolgozását tartalmazó főbb pontjait ismertetem az alábbiakban. Reméljük, nemsokára sor kerül iparági dokumentációs központok szervezésére, s akkor talán más iparágak könyvtárai és dokumentációs szervei is hasznosíthatják majd az itt vázolt szempontokat.

I. Az iparági szakirodalom össze- gyűjtése.

- 1./ Gondoskodni kell arról, hogy az iparághoz tartozó vállalatok és intézetek a gyártási és kutatási területükre vonatkozó új külföldi könyveket és kurrens folyóiratokat megvásárolhassák, illetve előfizethessék. /Devizakeret biztosítása./ A külföldi rendeléseket és előfizetéseket az iparági dokumentációt irányító központi intézmény könyvtárosának koordinálnia kell.
- 2./ Be kell szerezni az iparági kutatáshoz és gyártásfejlesztéshez nélkülözhetetlenül szükséges alapvető régebbi szakkönyveket és folyóirat-évfolyamokat, különösen abban az esetben, ha ezek Magyarországon egyáltalán nem találhatók.
- 3./ Össze kell gyűjteni kb. 20 évre visszamenően az iparági kutatásra és gyártásra vonatkozó szabadalmi leírásokat.
- 4./ Gyűjteni kell az iparági gyártással kapcsolatos szabványokat.
- 5./ Ki kell építeni a külkereskedelmi szervekkel együttműködve az állandó prospektus- szolgálatot.
- 6./ Meg kell szerezni azokat az iparági kutatásra és gyártásra vonatkozó közleményeket, amelyek nem sajátosan az iparág szakterületeihez tartozó könyvekben, folyóiratokban és egyéb dokumentumokban jelennek meg.

II. Az iparági szakirodalom könyvtári feldolgozása.

- 1./ Az iparági vállalatok és intézetek könyvtáraiban az összegyűjtött szakirodalomról betűrendes és decimális rendszerű szakkatalógust kell készíteni, még pedig: a könyvekről, folyóiratközleményekről betűrendes- és szak-, a prospektusokról cégek szerinti betűrendes és szak-, a szabadalmi leírásokról és szabványokról szakkatalógust. A katalógizálást visszamenőleg is el kell végezni /különösképpen vonatkozik ez a régebbi folyóirat-évfolyamokra!/. A katalógizálási munkát koordinálni kell, - minden dokumentumot csak egy helyen kell katalógizálni.
- 2./ A külföldről már meg nem szerezhető, de Magyarországon különböző könyvtárakban és intézményekben megtalálható s az iparági gyártással és kutatással foglalkozó folyóirat-évfolyamokat szintén katalógizálni

kell. A katalóguscédulákon természetesen jelezni kell, hogy a folyóiratok hol találhatók, így ezeket egészen rövid idő alatt hozzáférhetővé lehet tenni az iparági kutatás számára.

III. Az iparági szakirodalom dokumentációs feldolgozása.

- 1./ Az iparági szakirodalom feltárását a lehető leggyorsabban kell végezni és a feltárt anyagot a legrövidebb idő alatt el kell juttatni mindazokhoz, akiknek szükségük van rá.
- 2./ Az iparági könyvtáraknak havonként sokszorosított jegyzéket kell készíteniük új beszerzéseikről /könyv, szabadalom, prospektus, stb./, s ezeket minden érdekelt intézménynek és személynek meg kell küldeniük. E jegyzékek alapján az iparági dokumentációs központ összefoglaló jegyzékeket készít évenként vagy kétévenként az iparág időszaki irodalmáról.
- 3./ A folyóirat-közleményekről havonként iparági referáló lapot kell kiadni. Ennek szerkesztését az iparági dokumentációs központnak kell végeznie az OMK-val együttműködve.
- 4./ Meg kell szervezni az állandó iparági bibliográfiai szolgálatot. Minden kutatónak, tervezőnek, technológusnak még témájuk megkezdése előtt bibliográfiai összeállítást kell kapniuk a témájukkal foglalkozó egész irodalomról. Időközönként az iparági dokumentációs központnak ajánló bibliográfiákat kell készítenie a fontos és időszerű kutatási és gyártási kérdésekről. Az összefoglaló jellegű iparági bibliográfiákat az iparági dokumentációs központnak kell elkészítenie az OMK-val együttműködve.

Az itt vázolt javaslatok az iparági dokumentációnak csak néhány kérdését érintik. A Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatójában továbbra is foglalkozni kell ezzel a problémával, s igen fontos volna, ha a most készülő könyvtári alaptörvény is tartalmazna az iparági dokumentáció megszervezésére vonatkozóan néhány alapvető szempontot.

Györe Pál